

Carta Apostòlica *Misericordia et misera*

FRANCESC

als qui llegiran aquesta Carta Apostòlica

misericòrdia i pau

Misericordia et misera són les dues paraules que sant Agustí utilitza per a comentar la trobada entre Jesús i l'adúltera (cf. *Jn* 8,1-11). No podia trobar una expressió més bella i coherent que aquesta per fer comprendre el misteri de l'amor de Déu quan ve a l'encontre del pecador: «Quedaren només ells dos: la miserable i la misericòrdia»¹. Quanta pietat i justícia divina hi ha en aquest episodi. El seu ensenyament il·lumina la conclusió del Jubileu Extraordinari de la Misericòrdia i indica, a més, el camí que estem cridats a seguir en el futur.

1. Aquesta pàgina de l'Evangelí pot ser considerada, justament, com a imatge del que hem celebrat en l'Any Sant, un temps ric de misericòrdia, que demana ser sempre *celebrada* i *viscuda* en les nostres comunitats. En efecte, la misericòrdia no pot ser un parèntesi en la vida de l'Església, sinó que constitueix la seva mateixa existència, que manifesta i fa tangible la veritat profunda de l'Evangelí. Tot es revela en la misericòrdia; tot es resol en l'amor misericordiós del Pare.

Una dona i Jesús es troben. Ella, adúltera i, segons la Llei, jutjada mereixedora de lapidació; ell, que amb la seva predicació i el do total de si mateix, que el durà fins a la creu, ha retornat la llei mosaica al seu genuí propòsit originari. En el centre no apareix la llei i la justícia legal, sinó l'amor de Déu que sap llegir el cor de cada persona, per a comprendre el seu desig més amagat, i que ha de tenir la primacia sobre tot. En aquest relat evangèlic, tanmateix, no es troben el pecat i el judici en abstracte, sinó una pecadora i el Salvador. Jesús ha mirat aquella dona als ulls i ha llegit el seu cor: allí ha reconegut el desig de ser compresa, perdonada i alliberada. La misèria del pecat ha estat revestida per la misericòrdia de l'amor. Per part de Jesús, cap judici que no estigui marcat per la pietat i la compassió cap a la condició de la pecadora. A qui volia jutjar-la i condemnar-la a mort, Jesús respon amb un silenci prolongat, que ajuda a que la veu de Déu ressoni en les consciències, tant de la dona com dels seus acusadors. Aquests deixen caure les pedres de les seves mans i se'n van un a un (cf. *Jn* 8,9). I després d'aquest silenci, Jesús diu: «Dona, on són els qui t'acusen? Ningú no t'ha condemnat? [...] Tampoc jo no et condemno. Vés, i d'ara endavant no pequis més» (vv. 10-11). D'aquesta manera l'ajuda a mirar el futur amb esperança i a estar a punt per a encaminar novament la seva vida; d'ara endavant, si ho voldrà, podrà «viure estimant» (cf. *Ef* 5,2). Un cop que hem estat revestits de misericòrdia, encara que romangui la condició de debilitat pel pecat, aquesta debilitat és superada per l'amor que permet mirar més enllà i viure d'una altra manera.

¹ *In Io. Ev. tract. 33,5.*

2. Jesús ho havia ensenyat amb claredat en un altre moment quan, convidat a menjar per un fariseu, se li havia apropiat una dona coneguda per tots com a pecadora (cf. *Lc* 7,36-50). Ella havia ungit amb perfum els peus de Jesús, els havia banyat amb les seves llàgrimes i eixugat amb els seus cabells (cf. vv. 37-38). A la reacció escandalitzada del fariseu, Jesús respon: «aquesta dona estima molt i és que eren molts els pecats que li han estat perdonats, però quan no hi ha tant a perdonar, no hi ha tant amor» (v. 47).

El *perdó* és el signe més visible de l'amor del Pare, que Jesús ha volgut revelar al llarg de tota la seva vida. No existeix cap pàgina de l'Evangelí que pugui ser substreta a aquest imperatiu de l'amor que arriba fins al perdó. Fins i tot en l'últim moment de la seva vida terrena, mentre estava essent crucificat, Jesús té paraules de perdó: «Pare, perdoneu-los perquè no saben el que fan» (*Lc* 23,34).

Res de tot el que un pecador arrepentit col·loca davant de la misericòrdia de Déu queda sense l'abraçada del seu perdó. Per aquest motiu, cap de nosaltres pot posar condicions a la misericòrdia; ella serà sempre un acte de gratuïtat del Pare del cel, un amor incondicionat i immerescut. No podem córrer el risc d'oposar-nos a la plena llibertat de l'amor amb el qual Déu entra a la vida de cada persona.

La misericòrdia és aquesta acció concreta de l'amor que, perdonant, transforma i canvia la vida. Així es manifesta el seu misteri diví. Déu és misericordiós (cf. *Ex* 34,6), la seva misericòrdia dura per sempre (cf. *Sal* 136), de generació en generació abraça cada persona que es confia a ell i la transforma, donant-li la seva mateixa vida.

3. Quanta alegria ha brollat del cor d'aquestes dues dones, l'adúltera i la pecadora. El perdó ha fet que se sentissin a la fi més lliures i felices que mai. Les llàgrimes de vergonya i de dolor s'han transformat en el somriure de qui se sap estimat. La misericòrdia suscita *alegria* perquè el cor s'obre a l'esperança d'una vida nova. L'alegria del perdó és difícil d'expressar, però es transparenta en nosaltres cada vegada que l'experimentem. En el seu origen hi ha l'amor amb el qual Déu ve al nostre encontre, trencant el cercle de l'egoisme que ens envolta, per a fer-nos també a nosaltres instruments de misericòrdia.

Què significatives són, també per a nosaltres, les antigues paraules que guiaven els primers cristians: «Revesteix-te d'alegria, que troba sempre gràcia davant de Déu i sempre li és agradable, i complaeix-te en ella. Perquè tot home alegre obra el bé, pensa el bé i desprecia la tristesa [...] Viuran en Déu els qui allunyin d'ells la tristesa i es revesteixin de tota alegria»². Experimentar la misericòrdia produeix alegria. No permetem que les afliccions i preocupacions ens la treguin; que estigui ben arrelada al nostre cor i ens ajudi a mirar sempre amb serenor la vida quotidiana.

En una cultura freqüentment dominada per la tècnica, es multipliquen les formes de tristesa i solitud en les que cauen les persones, entre elles molts joves. En efecte, el futur sembla estar en mans de la incertesa que impedeix tenir estabilitat. D'aquí sorgeixen sovint sentiments de malenconia, tristesa i avorriment que lentament poden conduir a la desesperació. Es necessiten testimonis de l'esperança i de la veritable alegria per a

² Pastor d'Herms, 42, 1-4.

desfer les quimeres que prometen una felicitat fàcil amb paradisos artificials. El buit profund de molts pot ser satisfet per l'esperança que portem al cor i per l'alegria que brolla d'ella. Hi ha molta necessitat de reconèixer l'alegria que es revela en el cor que ha estat tocat per la misericòrdia. Fem nostres, per tant, les paraules de l'Apòstol: «Estigueu sempre contents en el Senyor» (*Flp* 4,4; cf. *1 Ts* 5,16).

4. Hem celebrat un Any intens, en el que la gràcia de la misericòrdia se'ns ha donat en abundància. Com un vent impetuós i saludable, la bondat i la misericòrdia s'han escampat pel món sencer. I davant d'aquesta mirada amorosa de Déu, que de manera tan prolongada s'ha posat sobre cadascun de nosaltres, no podem romandre indiferents, perquè ella canvia la vida.

Sentim la necessitat, abans de res, de donar gràcies al Senyor i dir-li: «Heu afavorit, Senyor, el vostre país [...]. Heu perdonat la culpa del vostre poble» (*Sal* 85,2-3). Així és: Déu ha destruït les nostres culpes i ha llençat els nostres pecats al fons del mar (cf. *Mi* 7,19); no els recorda més, se'ls ha tirat a l'esquena (cf. *Is* 38,17); com l'Orient és lluny de l'Occident, així allunya de nosaltres els nostres pecats (cf. *Sal* 103,12).

En aquest Any Sant l'Església ha sabut posar-se a l'escolta i ha experimentat amb gran intensitat la presència i proximitat del Pare, que mitjançant l'obra de l'Esperit Sant li ha fet més evident el do i el mandat de Jesús sobre el perdó. Ha estat realment una nova visita del Senyor enmig nostre. Hem percebut com el seu alè vital es difonia per l'Església i, un cop més, les seves paraules han indicat la missió: «Rebeu l'Esperit Sant, a tots aquells a qui perdonareu els pecats, els quedaran perdonats; a qui no els perdoneu, quedaran sense perdó» (*Jn* 20,22-23).

5. Ara, conclòs aquest Jubileu, és temps de mirar cap endavant i de comprendre com seguir vivint amb fidelitat, alegria i entusiasme, la riquesa de la misericòrdia divina. Les nostres comunitats continuaran amb vitalitat i dinamisme l'obra de la nova evangelització en la mesura que la «conversió pastoral», que estem cridats a viure³, es plasmí cada dia, gràcies a la força renovadora de la misericòrdia. No limitem la seva acció; no entristim l'Esperit, que sempre indica nous camins per recórrer i portar a tots l'Evangeli que salva.

En primer lloc estem cridats a *celebrar* la misericòrdia. Quanta riquesa conté la pregària de l'Església quan invoca Déu com a Pare misericordiós. En la litúrgia, la misericòrdia no només s'evoca amb freqüència, sinó que es rep i es viu. Des de l'inici fins al final de la *celebració eucarística*, la misericòrdia apareix diverses vegades en el diàleg entre l'assemblea orant i el cor del Pare, que s'alegra cada vegada que pot vessar el seu amor misericordiós. Després de la súplica de perdó inicial, amb la invocació «Senyor, tingueu pietat», som immediatament confortats: «Que Déu omnipotent tingui misericòrdia de nosaltres, perdoni els nostres pecats i ens dugui a la vida eterna». Amb aquesta confiança la comunitat es reuneix a la presència del Senyor, especialment en el dia sant de la resurrecció. Moltes oracions «col·lectes» es refereixen al gran do de la

³ Cf. Exhort. ap. *Evangelii gaudium*, 24 novembre 2013, 27: AAS 105 (2013), 1031.

misericòrdia. En el període de Quaresma, per exemple, preguem dient: «Oh Déu, Pare de misericòrdia i font de tota bondat, vós ens heu ensenyat que el dejuni, l'oració i l'almoïna són remei per a les nostres culpes; escolteu la nostra humil confessió: que els qui ens sentim afeixugats per la nostra consciència, ens vegem alleujats per la vostra misericòrdia»⁴. Després ens submergim en la gran pregària eucarística amb el prefaci que proclama: «Perquè tant vau estimar el món que ens enviàreu el Redemptor, i volguereu que fos en tot igual als homes llevat del pecat»⁵. A més, la pregària eucarística quarta és un himne a la misericòrdia de Déu: «vinguéreu misericordiós, a ajudar-nos perquè els qui us busquessin us poguessin trobar». «Us preguem que tingueu pietat de tots nosaltres»⁶, és la súplica urgent que realitza el prevere, per a implorar la participació en la vida eterna. Després del Parenostre, el prevere prolonga la pregària invocant la pau i l'alliberament del pecat «per la vostra misericòrdia». I abans del signe de la pau, que es dona com a expressió de fraternitat i d'amor recíproc a la llum del perdó rebut, ell prega de nou dient: «No mireu els nostres pecats, sinó la fe de l'Església»⁷. Mitjançant aquestes paraules, demanem amb humil confiança el do de la unitat i de la pau per a la santa Mare Església. La celebració de la misericòrdia divina culmina en el Sacrifici eucarístic, memorial del misteri pasqual de Crist, del qual brolla la salvació per a cada ésser humà, per a la història i pel món sencer. En resum, cada moment de la celebració eucarística està referit a la misericòrdia de Déu.

En tota la vida sacramental la misericòrdia se'ns dona en abundància. És molt rellevant el fet que l'Església hagi volgut esmentar explícitament la misericòrdia en la fórmula dels dos sagraments anomenats «de guarició», és a dir, la *Reconciliació* i la *Unció dels malalts*. La fórmula de l'absolució diu: «Que Déu, Pare misericordiós, que per la mort i la resurrecció del seu Fill ha reconciliat el món amb ell mateix i ha comunicat l'Esperit Sant per perdonar els pecats, et concedeixi, pel ministeri de l'Església, el perdó i la pau»⁸; i la de la Unció diu així: «Que per aquesta santa Unció i per la seva gran misericòrdia el Senyor t'ajudi amb la gràcia de l'Esperit Sant»⁹. Així, en la pregària de l'Església la referència a la misericòrdia, lluny de ser només parenètica, és altament *performativa*, és a dir que, mentre l'invoquem amb fe, ens ve concedida; mentre la confessem viva i real, ens transforma veritablement. Aquest és un aspecte fonamental de la nostra fe, que hem de conservar en tota la seva originalitat: abans que el pecat, tenim la revelació de l'amor amb el que Déu ha creat el món i els éssers humans. L'amor és el primer acte amb el que Déu es dona a conèixer i ve al nostre encontre. Per tant, obrim el cor a la confiança de ser estimats per Déu. El seu amor ens precedeix sempre, ens acompanya i resta amb nosaltres malgrat el nostre pecat.

⁴ *Missal Romà*, III Diumenge de Quaresma.

⁵ *Ibid.*, Prefaci VII dominical del Temps Ordinari.

⁶ *Ibid.*, Pregària eucarística II.

⁷ *Ibid.*, Ritu de la comunió.

⁸ *Ritual de la Penitència*, n. 102.

⁹ *Ritual de la Unció i de la pastoral de malalts*, n. 143.

6. En aquest context, l'*escolta de la Paraula de Déu* assumeix també un significat particular. Cada diumenge, la Paraula de Déu és proclamada en la comunitat cristiana perquè el dia del Senyor s'il·lumini amb la llum que prové del misteri pasqual¹⁰. En la celebració eucarística assistim a un veritable diàleg entre Déu i el seu poble. En la proclamació de les lectures bíbliques, es recorre la història de la nostra salvació com una incessant obra de misericòrdia que se'ns anuncia. Déu continua parlant avui amb nosaltres com a amics seus, s'«entreté» amb nosaltres¹¹, per oferir-nos la seva companyia i mostrar-nos el camí de la vida. La seva Paraula es fa intèrpret de les nostres peticions i preocupacions, i és també resposta fecunda perquè puguem experimentar concretament la seva proximitat. Que important és l'*homilia*, en la que «la veritat va de la mà de la bellesa i del bé»¹², perquè el cor dels creients vibri davant la grandesa de la misericòrdia. Recomano molt la preparació de l'*homilia* i la cura de la predicació. Ella serà tant més fructuosa, com més hagi experimentat el prevere en sí mateix la bondat misericordiosa del Senyor. Comunicar la certesa que Déu ens estima no és un exercici retòric, sinó condició de credibilitat del propi sacerdot. Viure la misericòrdia és el camí segur perquè ella arribi a ser veritable anunci de consolació i de conversió en la vida pastoral. L'*homilia*, com també la catequesi, ha d'estar sempre sostinguda per aquest cor que batega de la vida cristiana.

7. La *Bíblia* és la gran història que narra les meravelles de la misericòrdia de Déu. Cada una de les seves pàgines està impregnada de l'amor del Pare que des de la creació ha volgut imprimir en l'univers els signes del seu amor. L'Esperit Sant, a través de les paraules dels profetes i dels escrits sapiencials, ha modelat la història d'Israel amb el reconeixement de la tendresa i de la proximitat de Déu, malgrat la infidelitat del poble. La vida de Jesús i la seva predicació marquen de manera decisiva la història de la comunitat cristiana, que entén la pròpia missió com a resposta al mandat de Crist de ser instrument permanent de la seva misericòrdia i del seu perdó (cf. *Jn* 20,23). Per mitjà de la Sagrada Escripura, que es manté viva gràcies a la fe de l'Església, el Senyor continua parlant a la seva Esposa i li indica els camins a seguir, perquè l'Evangelí de la salvació arribi a tothom. Desitjo vivament que la Paraula de Déu se celebri, es conegui i es difongui cada vegada més, perquè ens ajudi a comprendre millor el misteri de l'amor que brolla d'aquesta font de misericòrdia. Ho recorda clarament l'Apòstol: «Tota Escripura és inspirada per Déu i és útil per ensenyar, convèncer, corregir, i educar en en el bé» (2 *Tm* 3,16).

Seria oportú que cada comunitat, en un diumenge de l'Any litúrgic, renovés el seu compromís a favor de la difusió, coneixement i aprofundiment de la Sagrada Escripura: un diumenge dedicat enterament a la Paraula de Déu per a comprendre l'inesgotable riquesa que prové d'aquest diàleg constant de Déu amb el seu poble. Caldria enriquir aquest moment amb iniciatives creatives, que animin els creients a ser instruments vius

¹⁰ Cf. Conc. Ecum. Vat. II, Const. *Sacrosanctum Concilium*, 106.

¹¹ Cf. Id. Const. dogm. *Dei Verbum*, 2.

¹² Exhort. ap. *Evangelii gaudium*, 24 novembre 2013, 142: AAS 105 (2013), 1079.

de la transmissió de la Paraula. Certament, entre aquestes iniciatives hi haurà d'haver la difusió més àmplia de la *lectio divina*, perquè, a través de la lectura orant del text sagrat, la vida espiritual s'enforteixi i creixi. La *lectio divina* sobre els temes de la misericòrdia permetrà comprovar quanta riquesa hi ha en el text sagrat, que llegit a la llum de tota la tradició espiritual de l'Església, desembocarà necessàriament en gestos i obres concretes de caritat¹³.

8. La celebració de la misericòrdia té lloc de manera especial en el *Sagrament de la Reconciliació*. És el moment en el que sentim l'abraçada del Pare que surt al nostre encontre per restituir-nos de nou la gràcia de ser els seus fills. Som pecadors i carreguem amb el pes de la contradicció entre el que volem fer i el que, en canvi, fem (cf. *Rm* 7,14-21); la gràcia, no obstant, ens precedeix sempre i adopta el rostre de la misericòrdia que es realitza eficaçment amb la reconciliació i el perdó. Déu fa que compreguem el seu immens amor justament davant la nostra condició de pecadors. La gràcia és més forta i supera qualsevol possible resistència, perquè l'amor ho pot tot (cf. *1Co* 13,7).

En el Sagrament del Perdó, Déu mostra la via de la conversió cap a ell, i ens convida a experimentar de nou la seva proximitat. És un perdó que s'obté, abans de res, començant per *viure la caritat*. Ho recorda també l'apòstol Pere quan descriu que «l'amor cobreix una multitud de pecats» (*1Pe* 4,8). Només Déu perdona els pecats, però vol que també nosaltres estiguem disposats a perdonar els altres, como ell perdona les nostres faltes: «Perdoneu les nostres ofenses, com també nosaltres perdonem els qui ens ofenen» (*Mt* 6,12). Quina tristesa cada vegada que ens quedem tancats en nosaltres mateixos, incapaços de perdonar. Triomfa el rancor, la ràbia, la venjança; la vida es torna infeliç i s'anul·la l'alegre compromís per la misericòrdia.

9. Una experiència de gràcia que l'Església ha viscut amb molt de fruit al llarg de l'Any jubilar ha estat certament el servei dels *Missioners de la Misericòrdia*. La seva acció pastoral ha volgut evidenciar que Déu no posa cap límit als qui el busquen amb cor afligit, perquè surt a l'encontre de tots, com un Pare. He rebut molts testimonis d'alegria pel renovat encontre amb el Senyor en el Sagrament de la Confessió. No perdem l'oportunitat de viure també la fe com una experiència de reconciliació. «Reconcilieu-vos amb Déu» (*2 Co* 5,20), aquesta és la invitació que l'Apòstol dirigeix també avui a cada creient, perquè descobreixi la potència de l'amor que transforma en una «criatura nova» (*2 Co* 5,17).

Dono gràcies a cada Missioner de la Misericòrdia per aquest inestimable servei de fer fructificar la gràcia del perdó. Aquest ministeri extraordinari, tanmateix, no cessarà amb la clausura de la Porta Santa. Desitjo que es prolongui encara, fins a nova disposició, com a signe concret que la gràcia del Jubileu continuï essent viva i eficaç, a tot el món. Serà una tasca del Pontifici Consell per a la Promoció de la Nova Evangelització acompanyar durant aquest període els Missioners de la Misericòrdia, com a expressió

¹³ Cf. Benet XVI, Exhort. ap. postsin. *Verbum Domini*, 30 setembre 2010, 86-87: AAS 102 (2010), 757-760.

directa de la meua sol·licitud i proximitat, i trobar les formes més coherents per a l'exercici d'aquest preciós ministeri.

10. Als preveres renovo la invitació a preparar-se amb molta cura pel ministeri de la Confessió, que és una veritable missió sacerdotal. Us agraeixo de tot cor el vostre servei i us demano que sigueu *acollidors* amb tothom; *testimonis* de la tendresa paterna, malgrat la gravetat del pecat; *sol·lícits* en ajudar a reflexionar sobre el mal comès; *clars* a l'hora de presentar els principis morals; *disponibles* per acompanyar els fidels en el camí penitencial, seguint el pas de cada un amb paciència; *prudents* en el discerniment de cada cas concret; *generosos* en el moment de dispensar el perdó de Déu. Així com Jesús davant la dona adúltera va optar per romandre en silenci per salvar-la de la seva condemna a mort, de la mateixa manera el prevere al confessionari cal que tingui també un cor magnànim, recordant que cada penitent el remet a la seva pròpia condició personal: pecador, però ministre de la misericòrdia.

11. M'agradaria que tots meditéssim les paraules de l'Apòstol, escrites cap al final de la seva vida, en les que confessa a Timoteu haver estat el primer dels pecadors, «Déu s'apiadà de mi» (1 Tm 1,16). Les seves paraules tenen una força captivadora per fer que també nosaltres reflexionem sobre la nostra existència i perquè veiem com la misericòrdia de Déu actua per a canviar, convertir i transformar el nostre cor: «Li agraeixo que m'hagi considerat prou fidel per a confiar-me un servei a mi, que primer blasfemava contra ell, i el perseguia i l'injuriava. Però Déu es va apiadar de mi» (1Tm 1,12-13).

Per tant, recordem sempre amb renovada passió pastoral les paraules de l'Apòstol: «Déu ens ha reconciliat amb ell mateix per Crist i ens ha confiat a nosaltres aquest servei de la reconciliació» (2 Co 5,18). Amb vista a aquest ministeri, nosaltres hem estat els primers en ser perdonats; hem estat testimonis en primera persona de la universalitat del perdó. No existeix cap llei ni precepte que pugui impedir a Déu tornar a abraçar el fill que retorna a ell reconeixent que s'ha equivocat, però decidit a recomençar des del principi. Quedar-se només en la llei equival a banalitzar la fe i la misericòrdia divina. Hi ha un valor propedèutic en la llei (cf. Ga 3,24), la finalitat del qual és la caritat (cf. 1 Tm 1,5). El cristià està cridat a viure la novetat de l'Evangeli, «la llei de l'Esperit que dóna la vida en Crist Jesús» (Rm 8,2). Fins i tot en els casos més complexos, en els quals se sent la temptació de fer prevaldre una justícia que deriva només de les normes, s'ha de creure en la força que brolla de la gràcia divina.

Nosaltres, confessors, som testimonis de tantes conversions que es donen davant dels nostres ulls. Sentim la responsabilitat de gestos i paraules que toquin el més profund del cor del penitent, perquè descobreixi la proximitat i la tendresa del Pare que perdona. No arruïnem aquestes ocasions amb comportaments que contradiguin l'experiència de la misericòrdia que es busca. Ajudem, més aviat, a il·luminar l'àmbit de la consciència personal amb l'amor infinit de Déu (cf. 1 Jn 3,20).

El Sagrament de la Reconciliació necessita tornar a trobar el seu lloc central en la vida cristiana; per això es requereixen preveres que posin la seva vida al servei del «ministeri de la reconciliació» (2 Co 5,18), perquè a ningú que s'hagi penedit sincerament se li

impedidixi accedir a l'amor del Pare, que espera el seu retorn, i a tots se'ls ofereixi la possibilitat d'experimentar la força alliberadora del perdó.

Una ocasió propícia pot ser la celebració de la iniciativa *24 hores per al Senyor* en la proximitat del IV Diumenge de Quaresma, que ha trobat un bon consens en les diòcesis i segueix essent una forta crida pastoral per viure intensament el Sagrament de la Confessió.

12. En virtut d'aquesta exigència, perquè cap obstacle s'interposi entre la petició de reconciliació i el perdó de Déu, d'ara en endavant concedeixo a tots els preveres, en raó del seu ministeri, la facultat d'absoldre els qui hagin procurat el pecat d'avortament. El que havia concedit de manera limitada per al període jubilar¹⁴, ho estenc ara en el temps, mentre no es disposi contràriament. Vull enfatitzar amb totes les meves forces que l'avortament és un pecat greu, perquè posa fi a una vida humana innocent. Amb la mateixa força, però, puc i he d'afirmar que no existeix cap pecat que la misericòrdia de Déu no pugui abastar i destruir, allà on troba un cor penedit que demana reconciliar-se amb el Pare. Per tant, que cada prevere sigui guia, suport i alleujament a l'hora d'acompanyar els penitents en aquest camí de reconciliació especial.

En l'Any del Jubileu havia concedit als fidels, que per diversos motius freqüenten les esglésies on celebren els preveres de la Fraternitat Sant Pius X, la possibilitat de rebre vàlidament i lícita l'absolució sacramental dels seus pecats¹⁵. Pel bé pastoral d'aquests fidels, i confiant en la bona voluntat dels seus preveres, perquè es pugui recuperar amb l'ajuda de Déu, la plena comunió amb l'Església Catòlica, estableixo per decisió personal que aquesta facultat s'estengui més enllà del període jubilar, fins a nova disposició, de manera que a ningú li manqui el signe sacramental de la reconciliació a través del perdó de l'Església.

13. La misericòrdia té també el rostre de la *consolació*. «Consoleu, consoleu el meu poble» (Is 40,1), són les sinceres paraules que el profeta pronuncia també avui, perquè arribi una paraula d'esperança als qui sofreixen i pateixen. No ens deixem robar mai l'esperança que prové de la fe en el Senyor ressuscitat. És cert, sovint passem per dures proves, però mai ha de decaure la certesa que el Senyor ens estima. La seva misericòrdia s'expressa també en la proximitat, en l'afecte i en el suport que molts germans i germanes ens ofereixen quan sobrevenen els dies de tristesa i aflicció. Eixugar les llàgrimes és una acció concreta que trenca el cercle de la solitud en el qual sovint acabem tancats.

Tots tenim necessitat de consol, perquè ningú és immune al patiment, al dolor i a la incomprensió. Quant dolor pot causar una paraula rancorosa, fruit de l'enveja, de la gelosia i de la ràbia. Quant patiment provoca l'experiència de la traïció, de la violència i de l'abandonament; quanta amargor davant la mort dels éssers estimats. No obstant

¹⁴ Cf. *Carta amb la qual es concedeix la indulgència amb motiu del Jubileu Extraordinari de la Misericòrdia*, 1 setembre 2015: *L'Osservatore Romano* ed. Espanyola, 4 de setembre de 2015, 3-4

¹⁵ Cf. *ibíd*

això, Déu mai no roman distant quan es viuen aquests drames. Una paraula que dona ànims, una abraçada que et fa sentir comprès, una carícia que fa percebre l'amor, una pregària que permet ser més fort..., són totes expressions de la proximitat de Déu a través del consol ofert pels germans.

A vegades també el *silenci* és de gran ajut; perquè en alguns moments no existeixen paraules per respondre als interrogants del qui pateix. La manca de paraules, però, es pot suplir per la compassió del qui hi és present i proper, del qui estima i estén la mà. No és cert que el silenci sigui un acte de rendició, al contrari, és un moment de força i d'amor. El silenci també pertany al llenguatge de la consolació, perquè es transforma en una obra concreta de solidaritat i unió amb el sofriment del germà.

14. En un moment particular com el nostre, caracteritzat per la crisi de la família, entre d'altres, és important que arribi una paraula de gran consol a les nostres famílies. El do del matrimoni és una gran vocació a la qual, amb la gràcia de Crist, cal correspondre amb l'amor generós, fidel i pacient. La bellesa de la família roman immutable, malgrat nombroses ombres i propostes alternatives: «El goig de l'amor que es viu en les famílies és també el goig de l'Església»¹⁶. El camí de la vida porta al fet que un home i una dona es trobin, s'estimin i es prometin fidelitat per sempre davant de Déu, sovint s'interromp pel sofriment, la traïció i la solitud. L'alegria dels pares pel do dels fills no és immune a les preocupacions pel que fa al seu creixement i formació, i perquè tinguin un futur digne de ser viscut amb intensitat.

La gràcia del Sagrament del Matrimoni no només enforteix la família perquè sigui un lloc privilegiat en el qual es visqui la misericòrdia, sinó que compromet a la comunitat cristiana, i amb ella tota l'acció pastoral, perquè es ressalti el gran valor propositiu de la família. De totes maneres, aquest Any jubilar ens ha d'ajudar a reconèixer la complexitat de la realitat familiar actual. L'experiència de la misericòrdia ens fa capaços de mirar totes les dificultats humanes amb l'actitud de l'amor de Déu, que no es cansa d'acollir i acompanyar¹⁷.

No podem oblidar que cadascú porta amb si mateix el pes de la pròpia història que el distingeix de qualsevol altra persona. La nostra vida, amb les seves alegries i dolors, és quelcom únic i irrepètible, que es desenvolupa sota la mirada misericordiosa de Déu. Això exigeix, sobretot de part del prevere, un discerniment espiritual atent, profund i prudent perquè cadascú, sense excloure ningú, sense importar la situació que visqui, pugui sentir-se acollit concretament per Déu, participar activament en la vida de la comunitat i ser admès en aquest Poble de Déu que, sense descans, camina vers la plenitud del regne de Déu, regne de justícia, d'amor, de perdó i de misericòrdia.

15. *El moment de la mort* revesteix una importància particular. L'Església sempre ha viscut aquest dramàtic trànsit a la llum de la resurrecció de Jesucrist, que ha obert el camí de la certesa en la vida futura. Tenim un gran repte per encarar, sobretot en la

¹⁶ Exhort. ap. postsin. *Amoris laetitia*, 19 març 2016, 1.

¹⁷ Cf. *ibíd.*, 291-300.

cultura contemporània que, sovint, tendeix a banalitzar la mort fins al punt d'amagar-la o considerar-la una simple ficció. La mort en canvi s'ha d'afrontar i preparar com un pas dolorós i ineludible, però ple de sentit: com l'acte d'amor extrem vers les persones que deixem i vers Déu, a l'encontre del qual ens dirigim. En totes les religions el moment de la mort, així com el del naixement, està acompanyat d'una presència religiosa. Nosaltres vivim l'experiència de les *exèquies* com a pregària plena d'esperança per l'ànima del difunt i com una ocasió per a oferir consol als qui sofreixen per l'absència de la persona estimada.

Estic convençut de la necessitat que, en l'acció pastoral animada per la fe viva, els signes litúrgics i les nostres pregàries siguin expressió de la misericòrdia del Senyor. És ell mateix qui ens dóna paraules d'esperança, perquè res ni ningú podran separar-nos mai més del seu amor (cf. *Rm* 8,35). La participació del prevere en aquest moment significa un acompanyament important, perquè ajuda a sentir la proximitat de la comunitat cristiana en els moments de debilitat, solitud, incertesa i plor.

16. S'acaba el Jubileu i es tanca la Porta Santa. Però la porta de la misericòrdia del nostre cor es manté sempre oberta, de bat a bat. Hem après que Déu s'inclina cap a nosaltres (cf. *Os* 11,4) perquè també nosaltres puguem imitar-lo inclinant-nos caps als germans. La nostàlgia que molts senten de tornar a la casa del Pare, que està esperant el seu retorn, està provocada també pel testimoni sincer i generós que alguns donen de la tendresa divina. La Porta Santa que hem travessat en aquest Any jubilar ens ha situat en la *via de la caritat*, que estem cridats a recórrer cada dia amb fidelitat i alegria. El camí de la misericòrdia és el que ens fa trobar tants germans i germanes que estenen la mà esperant que algú l'aferri i poder així caminar junts.

Voler apropar-se a Jesús implica fer-se proïsme dels germans, perquè res no és més agradable al Pare que un signe concret de misericòrdia. Per la seva mateixa naturalesa, la misericòrdia es fa visible i tangible en una acció concreta i dinàmica. Una vegada que se l'ha experimentada en la seva veritat, no es pot tornar enrere: creix contínuament i transforma la vida. És veritablement una nova creació que obra un cor nou, capaç d'estimar en plenitud, i purifica els ulls perquè sàpiguen veure les necessitats més ocultes. Que certes són les paraules amb les que l'Església prega a la Vetlla Pasqual, després de la lectura que narra la creació: «Oh Déu, vós d'una manera admirable creàreu l'home i d'una manera encara més admirable l'heu redimit»¹⁸.

La misericòrdia *renova* i *redimeix*, perquè és la trobada de dos cors: el de Déu, que surt a l'encontre, i el de l'home. Mentre aquest es va encenent, aquell el va sanant: el cor de pedra és transformat en cor de carn (cf. *Ez* 36,26), capaç d'estimar malgrat el seu pecat. És aquí on es descobreix que és realment una «nova criatura» (cf. *Ga* 6,15): sóc estimat, per tant existeixo; he estat perdonat, aleshores reneixo a una vida nova; he estat «misericordiat», aleshores em converteixo en instrument de misericòrdia.

17. Durant l'Any Sant, especialment els «*divendres de la misericòrdia*», he pogut adonar-me de la gran quantitat de bé que hi ha al món. Amb freqüència no és conegut perquè es realitza quotidianament de manera discreta i silenciosa. Encara que no arriba a

¹⁸ *Missal Romà*, Vetlla Pasqual, Pregària després de la Primera Lectura.

ser notícia, existeixen molts signes concrets de bondat i tendresa dirigits als més petits i indefensos, als qui estan més sols i abandonats. Existeixen persones que encarnen realment la caritat i que porten contínuament la solidaritat als més pobres i infeliços. Agraïm al Senyor el do valuós d'aquestes persones que, davant la debilitat de la humanitat ferida, són com una invitació per a descobrir l'alegria de fer-se proïsmes. Amb gratitud penso en els nombrosos voluntaris que amb la seva entrega de cada dia dediquen el seu temps a mostrar la presència i proximitat de Déu. El seu servei és una genuïna obra de misericòrdia i fa que moltes persones s'apropin a l'Església.

18. És el moment de deixar pas a la imaginació a propòsit de la misericòrdia per donar vida a tantes iniciatives noves, fruit de la gràcia. L'Església necessita anunciar avui aquests «molts altres signes» que Jesús va realitzar i que «no estan escrits» (Jn 20,30), de manera que siguin expressió eloqüent de la fecunditat de l'amor de Crist i de la comunitat que viu d'Ell. Han passat més de dos mil anys i, no obstant això, les obres de misericòrdia continuen fent visible la bondat de Déu.

Encara hi ha poblacions senceres que pateixen avui la fam i la set, i desperten una gran preocupació les imatges d'infants que no tenen res per menjar. Grans masses de persones continuen emigrant d'un país a un altre a la recerca d'aliment, treball, casa i pau. La malaltia, en les seves múltiples formes, és una causa permanent de patiment que reclama socors, ajuda i consol. Les presons són llocs en els que, sovint, les condicions de vida inhumana causen sofriments, en ocasions greus, que s'afegeixen a les penes restrictives. L'analfabetisme està encara molt estès, impeding que nens i nenes es formin, exposant-los a noves formes d'esclavitud. La cultura de l'individualisme exacerbada, sobretot a Occident, fa que es perdi el sentit de la solidaritat i la responsabilitat vers els altres. Déu mateix continua essent avui un desconegut per a molts; això representa la més gran de les pobreses i el major obstacle per al reconeixement de la dignitat inviolable de la vida humana.

Amb tot, les obres de misericòrdia corporals i espirituals constitueixen fins als nostres dies una prova de la incidència important i positiva de la misericòrdia com a *valor social*. Ella ens impulsa a posar-nos mans a l'obra per restituir la dignitat a milions de persones que són els nostres germans i germanes, cridats a construir amb nosaltres una «ciutat fiable»¹⁹.

19. En aquest Any Sant s'han realitzat molts signes concrets de misericòrdia. Comunitats, famílies i persones creients han tornat a descobrir l'alegria de compartir i la bellesa de la solidaritat. I tot i així, no n'hi ha prou. El món continua generant noves formes de pobresa espiritual i material que atempten contra la dignitat de les persones. Per aquest motiu, l'Església ha d'estar sempre atenta i disposada a descobrir noves obres de misericòrdia i realitzar-les amb generositat i entusiasme.

Esforcem-nos llavors a concretar la caritat i, al mateix temps, a il·luminar amb intel·ligència la pràctica de les obres de misericòrdia. Aquesta posseeix un dinamisme inclusiu mitjançant el qual s'estén a totes les direccions, sense límits. En aquest sentit, estem cridats a donar un rostre nou a les obres de misericòrdia que coneixem de sempre.

¹⁹ Carta. enc. *Lumen fidei*, 29 juny 2013, 50: AAS 105 (2013), 589.

En efecte, la misericòrdia s'excedeix; sempre va més enllà, és fecunda. És com el llevat que fa fermentar la massa (cf. *Mt* 13,33) i com un gra de mostassa que es converteix en un arbre (cf. *Lc* 13,19).

Pensem només, a tall d'exemple, en l'obra de misericòrdia corporal de *vestir el despullat* (cf. *Mt* 25,36.38.43.44). Ella ens transporta als orígens, al jardí de l'Edèn, quan Adam i Eva s'adonaren que estaven nus i, sentint que el Senyor s'apropava, van tenir vergonya i es van amagar (cf. *Gn* 3,7-8). Sabem que el Senyor els va castigar; no obstant això, ell «va fer túniques de pell per Adam i la seva dona, i els va vestir» (*Gn* 3,21). La vergonya va ser superada i la dignitat va ser restablerta.

Mirem fixament també Jesús al Gòlgota. El Fill de Déu està despullat a la creu; la seva túnica ha estat sortejada pels soldats i la tenen a les mans (cf. *Jn* 19,23-24); ell ja no té res. A la creu es revela de manera extrema la solidaritat de Jesús amb tots els qui han perdut la dignitat perquè no compten amb allò necessari. Si l'Església està cridada a ser la «túnica de Crist»²⁰ per a revestir el seu Senyor, de la mateixa manera ha d'obstinar-se a ser solidària amb aquells que han estat desproveïts, perquè recobrin la dignitat que els ha estat presa. «Anava despullat i em vau vestir» (*Mt* 25,36) implica, per tant, no mirar cap a un altre costat davant les noves formes de pobresa i marginació que impedeixen a les persones viure dignament.

No tenir feina i no rebre un salari just; no tenir una casa o una terra on habitar; ser discriminats per la fe, la raça, la condició social...: aquestes, i moltes altres, són situacions que atempten contra la dignitat de la persona, enfront de les quals l'acció misericordiosa dels cristians respon abans de res amb la vigilància i la solidaritat. Quantes són les situacions en les que podem restituir la dignitat a les persones perquè tinguin una vida més humana. Pensem només en els nens i les nenes que pateixen violències de tot tipus, violències que els roben l'alegria de la vida. Els seus rostres tristos i desorientats estan impresos en la meva ment; demanen que els ajudem a alliberar-se de les esclavituds del món contemporani. Aquests nens són els joves del demà; com els estem preparant per viure amb dignitat i responsabilitat? Amb quina esperança poden encara el seu present i el seu futur?

El *caràcter social* de la misericòrdia obliga a no quedar-se immòbils i a desterrar la indiferència i la hipocresia, de manera que els plans i projectes no quedin només en lletra morta. Que l'Esperit Sant ens ajudi a estar sempre disposats a oferir la nostra aportació de manera concreta i desinteressada, perquè la justícia i una vida digna no siguin només paraules boniques, sinó que constitueixin el compromís concret de tots els qui volen testimoniar la presència del Regne de Déu.

20. Estem cridats a fer que creixi una *cultura de la misericòrdia*, basada en el redescobriments de la trobada amb els altres: una cultura en la qual ningú miri l'altre amb indiferència ni aparti la mirada quan vegi el sofriment dels germans. *Les obres de misericòrdia són «artesanals»*: cap d'elles és igual a una altra; les nostres mans les poden modelar de mil maneres, i encara que sigui únic el Déu que les inspira i única la

²⁰ Cf. Cebrià de Cartago, *La unitat de l'Església catòlica*, 7.

«matèria» de la qual estan fetes, és a dir la misericòrdia mateixa, cada una adquireix una forma diversa.

Les obres de misericòrdia toquen tots els aspectes de la vida d'una persona. Podem dur a terme una veritable revolució cultural a partir de la simplicitat d'aquests gestos que saben tocar el cos i l'esperit, és a dir la vida de les persones. És una tasca que la comunitat cristiana pot fer seva, conscient que la Paraula del Senyor la crida sempre a sortir de la indiferència i de l'individualisme, en el qual es corre el risc de caure per viure una existència còmoda i sense problemes. «Sempre teniu pobres amb vosaltres» (Jn 12,8), diu Jesús als seus deixebles. No hi ha excuses que puguin justificar una manca de compromís quan sabem que Ell s'ha identificat amb cadascun d'ells.

La cultura de la misericòrdia es va plasmant amb la pregària assídua, amb la dòcil obertura a l'acció de l'Esperit Sant, la familiaritat amb la vida dels sants i l'apropament concret als pobres. És una invitació urgent a tenir clar on hem de comprometre'ns necessàriament. La temptació de quedar-se en la «teoria sobre la misericòrdia» se supera en la mesura que aquesta es converteix en vida quotidiana de participació i col·laboració. D'altra banda, no hauríem d'oblidar les paraules amb les quals l'apòstol Pau, narrant la seva trobada amb Pere, Jaume i Joan, després de la seva conversió, es refereix a un aspecte essencial de la seva missió i de tota la vida cristiana: «Només ens van demanar que ens recordéssim dels seus pobres, cosa que he procurat de fer amb tot l'interès» (Ga 2,10). No podem oblidar-nos dels pobres: és una invitació avui més actual que mai, que s'imposa en raó de la seva evidència evangèlica.

21. Que l'experiència del Jubileu gravi en nosaltres les paraules de l'apòstol Pere: «No éreu compadits, i ara ell se n'ha compadit» (IPe 2,10). No guardem només per a nosaltres tot el que hem rebut; sapiguem compartir-ho amb els germans que pateixen, perquè siguin sostinguts per la força de la misericòrdia del Pare. Que les nostres comunitats s'obrin a tots els qui viuen al seu territori, perquè arribi la carícia de Déu a tothom, a través del testimoni dels creients.

Aquest és el temps de la misericòrdia. Cada dia de la nostra vida està marcat per la presència de Déu, que guia els nostres passos amb el poder de la gràcia que l'Esperit infon al cor per a plasmar-lo i fer-lo capaç d'estimar. *És el temps de la misericòrdia* per a tots i cadascun, perquè ningú pensi que està fora de la proximitat de Déu i de la potència de la seva tendresa. *És el temps de la misericòrdia*, perquè els dèbils i indefensos, els qui estan lluny i sols sentin la presència de germans i germanes que els sostenen en les seves necessitats. *És el temps de la misericòrdia*, perquè els pobres sentin la mirada de respecte i atenció d'aquells que, vencent la indiferència, han descobert el que és fonamental a la vida. *És el temps de la misericòrdia*, perquè cada pecador no deixi de demanar perdó i de sentir la mà del Pare que acull i abraça sempre.

A la llum del «Jubileu de les persones socialment excloses», mentre a totes les catedrals i santuaris del món es tancaven les Portes de la Misericòrdia, vaig intuir que, com un altre signe concret d'aquest Any Sant extraordinari, se celebri a tota l'Església, el XXXIII Diumenge del Temps Ordinari, la *Jornada mundial dels pobres*. Serà la preparació més adequada per viure la solemnitat de Jesucrist, Rei de l'univers, el qual s'ha identificat amb els petits i els pobres, i ens jutjarà a partir de les obres de

misericòrdia (cf. *Mt* 25,31-46). Serà una Jornada que ajudarà les comunitats i cada batejat a reflexionar com la pobresa es troba al cor de l'Evangelí i sobre el fet que, mentre Llàtzer estigui ajagut vora la porta de casa nostra (cf. *Lc* 16,19-21), no hi podrà haver ni justícia ni pau social. Aquesta Jornada constituirà també una genuïna forma de nova evangelització (cf. *Mt* 11,5), amb la que es renovi el rostre de l'Església en la seva acció perenne de conversió pastoral, per ser testimoni de la misericòrdia.

22. Que els ulls misericordiosos de la Santa Mare de Déu estiguin sempre girats cap a nosaltres. Ella és la primera en obrir camí i ens acompanya quan donem testimoni de l'amor. La Mare de Misericòrdia ens acull a tots sota la protecció del seu mantell, tal com l'art l'ha representada sovint. Confiem en la seva ajuda materna i seguim la seva constant indicació de girar els ulls vers Jesús, rostre radiant de la misericòrdia de Déu.

Donat a Roma, prop de Sant Pere, el 20 de novembre, Solemnitat de Jesucrist, Rei de l'Univers, de l'Any del Senyor 2016, quart de pontificat.

FRANCESC